

з другого боку – формування у батьків психологічної та методичної компетентності і також навичок партнерської взаємодії. Саме така співпраця, узгодження прийомів педагогічного впливу сприятиме розвитку активності й свідомості учнів з ІІІ.

Висновки та перспективи. Використання у процесі дистанційного навчання корекційних прийомів сприятиме подоланню інтелектуальних порушень в дітей, їхньому розвитку. А свідомість і активність у засвоєнні освітнього матеріалу, життєвого досвіду слугуватиме фундаментом міцності засвоєння знань і вмінь і, як наслідок, підвищить ефективність навчання та подальшу соціалізацію учня.

Перспективним напрямом розвитку цієї наукової проблеми є розробка змісту й методів співпраці педагогів з батьками учнів з ІІІ під час дистанційного навчання, шляхів реалізації корекційної спрямованості онлайн навчання дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах інклюзивної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>
2. Постанова Кабінету міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15 вересня 2021 р. №957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
3. Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/36815/>

УДК 378.22: 364.442.2

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Мисюра Яніна, магістрантка

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
науковий керівник: доц. Лебедик Л. В.

У статті розглядаються педагогічні умови підготовки майбутнього соціального педагога в умовах військової агресії, дотримання яких сприяє формуванню їхньої інформаційної компетентності. Визначено вимоги до підготовленості викладачів до діяльності формування інформаційної компетентності соціальних педагогів, запропоновано форми підготовки викладачів до означеної діяльності через дистанційне навчання.

Ключові слова: інформаційна компетентність, соціальний педагог, соціальний працівник, професійна підготовка, педагогічні умови, формування, військова агресія.

The article considers the pedagogical conditions for the training of future social pedagogue in the conditions of military aggression, compliance with which

contributes to the formation of their information competence. The requirements to the readiness of teachers for the activity of formation of information competence of social pedagogues are determined, the forms of preparation of teachers for the specified activity through distance learning are offered.

Key words: *information competence, social pedagogue, social worker, professional training, pedagogical conditions, formation, military aggression.*

Постановка проблеми. В умовах військової агресії потреби соціальної практики якнайгостріше зумовлюють формування інформаційної компетентності майбутнього соціального педагога, адже його діяльність має будуватися на засадах, адекватних сучасній цивілізації. Серед цих засад важливою є інформатизація як тенденція суспільного розвитку, і саме вона визначає сьогодні провідні ідеї удосконалення підготовки майбутнього соціального педагога. Розвиток інформатизації вищої школи і соціальної роботи, як соціокультурних феноменів, спричинив необхідність визначення ширших освітніх завдань, ніж підготовка майбутнього соціального педагога як користувача електронної техніки. Новітнім пріоритетом означеної професійної підготовки стає інформаційна компетентність соціального педагога.

Актуальність формування інформаційної компетентності майбутнього соціального педагога в умовах воєнного стану викликана виконанням соціальними педагогами активної волонтерської діяльності. Майбутній соціальний працівник, який матиме інформаційну компетентність, буде здатним організувати й реалізувати соціальну роботу з різними групами населення, як потребують соціальної допомоги, з використанням глобальної мережі Інтернет, у тому числі з особами, постраждалими внаслідок військової агресії, вимушеними переселенцями та ін.

Аналіз останніх джерел і публікацій [1–6 та ін.] з проблеми формування інформаційної компетентності фахівців, показав зміну пріоритетів щодо інформатизації вищої освіти, зокрема у дослідженнях значної кількості вітчизняних науковців, серед яких Н. Апатова, О. Безпалова, К. Беркита, А. Верлань, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Ю. Жук, А. Завьялов, В. Клочко, Т. Коваль, О. Комісарова, Л. Лебедик [1–6], А. Литвин [6], Ю. Машбиць, В. Михалевич, Н. Морзе, І. Сілютіна, І. Следзинський, І. Соколова, В. Стрельников [5], О. Удод, П. Шеремет, М. Шкіль, Є. Ющенко та ін.

Незважаючи на велику кількість праць з проблеми формування інформаційної компетентності фахівців із соціальної роботи, вона досі є недостатньо вивченою, тому потребують додаткового обґрунтування питання, пов'язані з застосуванням інформаційних технологій навчання в системі підготовки і підвищення кваліфікації соціальних педагогів.

Формулювання мети. Зважаючи на актуальність дослідження проблеми формування інформаційної компетентності особистості майбутнього соціального педагога і спираючись на публікації [1–6 та ін.], маємо на меті показати шляхи формування інформаційної компетентності особистості майбутнього соціального педагога, педагогічні умови цього процесу, визначити вимоги до підготовленості викладачів до виконання

означеної діяльності, запропонувати форми підготовки викладачів через дистанційне навчання для якісного формування інформаційної компетентності соціального педагога.

Виклад основного матеріалу дослідження. У педагогічній діяльності викладач вищої школи має ефективно формувати інформаційну компетентність особистості майбутнього соціального педагога. Педагогічними умовами означеної підготовки, як засвідчує аналіз сучасних досліджень [1–6], є:

- урахування якісного рівня наявної «вхідної» інформаційної компетентності особистості соціального педагога;

- більш ефективне використання набутих знань, вмінь та навичок, які представлені «вхідною» інформаційною компетентністю соціального педагога;

- гармонійне поєднання індивідуальних і колективних форм навчальної діяльності соціального педагога, на основі застосування модульної організації змісту навчального матеріалу і програмних засобів сучасної педагогічної інформатики;

- профільна конкретизація інструментальних навичок і загальнотеоретичних знань, одержаних соціальним педагогом під час вивчення дисципліни «Інформатика»;

- організація міждисциплінарної взаємодії упродовж всіх етапів навчально-педагогічної діяльності з реалізації завдань формування «базової» інформаційної компетентності соціального педагога;

Критеріями визначення підготовленості викладачів до формування інформаційної компетентності майбутнього соціального педагога були взяті такі складники професійної компетентності: професійно важливі риси характеру, психофізіологічні якості знання, вміння, навички [1, с. 132]. Л. Лебедик у структурі професійної компетентності викладача виділяє такі основні компоненти: мотиваційно-ціннісний; когнітивний (знання); система професійно важливих якостей; система здібностей викладача (педагогічних і здібностей вченого); афективний (здатність до емоційно-вольової регуляції поведінки, позитивне емоційно-оцінне ставлення до предмета (інформатики) і його важливості в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців); конативний (уміння, навички, педагогічна техніка, поведінка) [1, с. 132].

Підготовка викладачів до формування інформаційної компетентності особистості майбутнього соціального педагога із застосуванням навчання в мережі Інтернет, на думку автора, істотно відрізняється від традиційної підготовки, зважаючи на організованість, інтерактивну взаємодію студентів з викладачами, незалежність від розміщення суб'єктів у просторі і часі [1, с. 133].

В умовах військової агресії викладач та всі учасники навчання повинні мати комп'ютери і вихід у мережу. За допомогою мережі Інтернет можна в асинхронному режимі ефективно засвоїти навчальні модулі, які містять електронні підручники, віртуальні лекції, семінари, практичні заняття, запитання для контролю і самоконтролю засвоєння знань, що формує інформаційну компетентність особистості [1, с. 133; 2, с. 84–85; 3, с. 45–48; 4, с. 42–45; 5, с. 100–137; 6, с. 372–378].

Підготовка викладачів через навчання в мережі забезпечує якісне виконання функцій, що формує інформаційну компетентність соціального педагога: інформаційної (розкриває зміст навчання, викладений у друкованій формі і за допомогою всіх можливих засобів мультимедіа); управління фаховою підготовкою соціального педагога (є засобом планування і реалізації фахової підготовки); стимулювання (підвищує зацікавленість соціального педагога навчальним матеріалом, закріплює, стимулює можливостями його використання у професійній діяльності, сприяє виробленню навичок роботи з ресурсами Інтернет, додатковою літературою, довідниками тощо); вправ і самоконтролю (забезпечує міцне і стійке засвоєння знань і вмінь інформаційної компетентності, що досягається за допомогою повторень, вправ, систематизації, контролю і самоконтролю); раціоналізації (економить час і сили соціального педагога і викладача у неконтактний і контактний періоди навчання); світоглядної функції (передбачає розвиток у студентів творчого мислення, наукового світогляду, культури професійної діяльності, цілісного ставлення до наукових знань і на основі всього цього формування емоційно-мотиваційної сфери й інформаційної компетентності особистості) [1, с. 133–134].

В освіті кожен з етапів розвитку комп'ютерних програм (систем) навчального призначення переважно визначався не дидактикою, а новими технічними можливостями комп'ютерів, які відігравали роль звичайних технічних засобів. За кордоном цей напрямок одержав назву Computer Assistant Learning. Тепер, з появою персональних комп'ютерів, є могутній імпульс для створення навчальних систем, що покликані навчати (у межах певної кількості навчального матеріалу) без допомоги людини. Це значить, що комп'ютерна система має виконувати функції управління навчальною діяльністю (Tutoring Systems) [5, с. 102–105].

В умовах військової агресії пропонується дистанційна форма підготовки викладача на курсах-тренінгах в асинхронному режимі, на яких викладач має засвоїти систему інтенсифікації навчання з допомогою комп'ютера. Ця система «поєднує» цифровий світ електронних комп'ютерних мереж з мозком людини – найбільш дивним «комп'ютером», який створила природа. Беззаперечно, лише навчившись сам, викладач може навчити соціального педагога вчитися по-новому, формувати його інформаційну компетентність. Система інтенсифікації навчання пропонує досягти поєднання комп'ютера з резервними можливостями соціального педагога до навчання. Важливо створити середовище, в якому можливий запуск процесу адаптації професійних умінь і навичок до навантажень у електронному навчанні [6, с. 375–376].

У результаті курсів підвищення кваліфікації викладачів «у один момент» весь заклад освіти стає відповідним новому світові медіатехнологій, у якому вперше виростає нове «цифрове» покоління. Автори застерігають, що це «не легкий і приємний спосіб, який гарантує отримання результатів з мінімальними зусиллями», а досить жорсткий вид тренінгу [5, с. 102–105; 6, с. 376]. Максимально ефективний тренінг професійно-педагогічних умінь і

навичок кидає виклик будь-якому коли-небудь існуючому тренувальному методу.

В умовах військової агресії курси з електронного навчання проходять в асинхронному режимі, однак мають ґрунтуватися на найсучасніших світових наукових дослідженнях у галузі психології, педагогіки, філософії, інформатики, логіки, фізіології, менеджменту та інших суміжних наук. Викладачі у результаті курсів починають діяти за принципами максимально ефективної системи інтенсифікації навчання, відразу відчувають зміни у своєму професійному світосприйманні і результатах роботи [6, с. 376].

Висновки. Таким чином, нами виявлені педагогічні умови підготовки майбутнього соціального педагога в умовах військової агресії, дотримання яких сприяє формуванню їхньої інформаційної компетентності. Нами сформульовані вимоги до підготовленості викладачів, що забезпечить формування інформаційної компетентності соціальних педагогів. Після курсів підвищення кваліфікації з електронного навчання викладач зможе формувати інформаційну компетентність особистості майбутнього соціального педагога, ефективно передавати власні «рутинні функції» комп'ютеру, стрімко нарощувати професійно-педагогічні уміння і навички на науковому рівні.

Перспективу подальших досліджень бачимо у виділенні етапів цілеспрямованого формування інформаційної компетентності соціальних педагогів, виявленні закономірностей і механізмів означеного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лебедик Л. В. Використання інформаційних технологій для забезпечення якості системи підготовки викладача вищої школи в умовах магістратури. *Інформаційні технології – 2017* : зб. тез IV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, м. Київ, 18 трав. 2017 р. / відповід. за вип. : М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, В. П. Вембер, О. М. Глушак, О. С. Литвин, Н. П. Мазур. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 132–134.
2. Лебедик Л. В. Інформаційні технології у педагогічній підготовці магістрів. *Новітні інноваційні освітні технології: проблеми, розвиток та досвід впровадження* : матеріали XXXVII міжвузівської наук.-метод. конф., м. Полтава, 28–29 берез. 2012 р. : в 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2012. Ч. 1. С. 84–85.
3. Лебедик Л. В. Інформаційні технології у підготовці майбутніх фахівців сфери соціальної роботи. *Інформаційні технології – 2021* : зб. тез VIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, м. Київ, 20 трав. 2021 р. / відповід. за вип. : М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, О. М. Глушак, Г. А. Кучаковська, О. С. Литвин, В. В. Прошкін, С. М. Шевченко. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. С. 45–48. URL: <https://zcit.kubg.edu.ua/index.php/journal/issue/view/9/18>
4. Лебедик Л. В. Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи засобами інформаційних технологій. *Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя»* : зб. тез доповідей наук.-практ.

конф. з міжнар. участю, м. Краматорськ, 10 груд. 2020 р. / відп. ред. Д. В. Малєєв. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. С. 42–45. URL: _____ :

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/conferences/issue/view/10.12.2020>

5. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін : навч.-метод. посіб. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703>
6. Литвин А. М., Лебедик Л. В. Педагогічні умови формування інформаційної культури особистості майбутнього фахівця зв'язку. Зб. наук. статей магістрів. Факультет товарознавства, торгівлі та маркетингу. Факультет харчових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу. Полтава : ПУЕТ, 2019. С. 372–378. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/9154>

УДК 36.01

АКТИВІЗАЦІЯ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ З ООП В УМОВАХ ПОЛІЛІНГВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Наволокова Олександра,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

науковий керівник: проф. Боряк О. В.

У статті проаналізовано сучасні підходи та тенденції щодо вивчення специфіки активізації мовленнєвої діяльності у дітей з тяжкими мовленнєвими порушеннями в умовах полілінгвального середовища. Питання дослідження розвитку і поширення двомовності перебуває у стані інтенсивної динаміки та зазнає суттєвого впливу глобалізації.

Процес засвоєння кількох мов розглядається як практика їх почергового використання або як наявність і варіативність функціонування в межах одного суспільства двох чи кількох мов.

Ключові слова: *полілінгвальне середовище, тяжкі порушення мовлення, діти з особливими освітніми потребами, алалія, ранній дошкільний вік*

The article analyzes the modern approaches and trends in the study of the specifics of the activation of speech activity among children with severe speech disorders in a polylingual environment. The issue of studying the development and spread of bilingualism is in a state of intense dynamics and is significantly affected by globalization.

The process of learning several languages is seen as the practice of their alternate use or as the presence and variability of functioning within one society of two or more languages.

Key words: *polylingual environment, severe speech disorders, children with special educational needs, alalia, early preschool age*